

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Nr. 99 / NOIEMBRIE 2019

99

Proiectul eTwinning „We Love All Animals”

| **SIMONA BUNTA**

Metode și procedee moderne utilizate în predarea educației tehnologice în
domeniul poluării mediului

| **MIHAELA ȘTEOBORANU**

Modalități de dezvoltare a creativității elevilor din învățământul primar
(Cercetare)

| **MARIANA COSTINA**

Inovație și creativitate în activitățile didactice formale și nonformale: Clubul
de creație literară „Rara avis” (Proiect)

| **ANGELICA-MONICA ȚIRZIMAN**

Copilul cu „Asperger”, slabe competențe sociale

| **CORNELIU DRAGOMIR**

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54
București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

dr. Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea
Profesorilor)

dr. Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

dr. Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (Institutul de Științe ale Educației)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

dr. Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea
Personalului Didactic)

dr. Ema FÂCIU (Universitatea "Vasile Alecsandri" din Bacău, Școala doctorală; Casa
Corpului Didactic "Grigore Tăbăcaru" Bacău)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experiencedidactice

Proiectul eTwinning „We Love All Animals”

De **Simona Bunta**

Proiectul eTwinning “We love all animals” a pornit de la dorința ambilor parteneri din România și Turcia de a spori interesul copiilor pentru animale, de a le stimula curiozitatea, de a se familiariza cu o altă cultură, precum și de a stabili legături culturale cu alți copii aflați în afara granițelor țării. Acest proiect s-a dovedit a fi un mijloc de dezvoltare a competențelor sociale, de comunicare, de colaborare, prin desfășurarea unor activități în echipe internaționale de elevi.

Prin activitățile proiectului “We love all animals”, împreună cu partenerii noștri din Turcia, Polonia și România, ne-am propus ca elevii să învețe cum să protejeze animalele și totodată să le iubească și să le îngrijească. Astfel, cei 29 de profesori și 232 de elevi au participat la activitățile proiectului: includerea elevilor în sistemul de înfrățire eTwinning, concursul de logo-uri, clasificarea animalelor, vizita la adăposturile pentru animale, prezentarea animalului preferat sau a unui animal pe care și l-ar dori să-l aibă, să motiveze de ce le place să-l hrănească, pregătirea adăpostului pentru animale, învățarea cântecelului despre animale, realizarea unui videoclip, imitarea animalelor, evaluarea proiectului.

Pentru a stimula interesul elevilor față de proiect, am folosit în derularea activităților, metode tradiționale și moderne cu ajutorul cărora am completat cunoștințele de la clasă: *observația* (observarea adăpostului pentru animale, a animalelor de la Grădina Zoologică, a desenelor realizate de colegii lor), *povestirea* (despre animalul pe care ar dori să-l aibă și de ce anume le place să-l hrănească), *descrierea* (caracteristicilor animalelor desenate, asemănărilor și deosebirilor dintre animalele sălbatice și domestice, a modului de viață al acestora), *explicația* (cum pot îngriji și ocroti animalele), *conversația*, (discuții despre comportamentul față de animale, atitudini pozitive, comportamente greșite, importanța lor pentru om), *dezbaterea* (prevenirea dispariției animalelor, responsabilizarea elevilor în relația cu animalele), *lucrarea practică* (realizarea logo-ului proiect, a animalelor din materiale reciclabile, a felicitărilor de Anul Nou, a căsuțelor pentru animale, expoziție cu lucrările elevilor), *demonstrația* (reproducerea sunetelor scoase de animalele preferate), *joc de rol* “De-a animalele” – imitarea unor specii de animale în fața clasei), *lucrul în echipe* organizate la nivelul clasei, al școlii sau între școli din diferite țări, “*Learning by doing*” (a învăța făcând) și *problematizarea* sunt metode aplicate în toate activitățile proiectului. Prin *brainstorming*, am provocat și solicitat participarea activă a elevilor, le-am propus să creeze probleme despre animale. *Învățarea prin cooperare* am utilizat-o la realizarea posterelor și logo-ului, a felicitărilor, a unui videoclip.

Elevii au lucrat în echipe: de exemplu, fetele s-au documentat despre animalele domestice, iar băieții, despre cele sălbatice. Au fost creativi în realizarea adăposturilor pentru animale. Faptul că proiectul s-a desfășurat în limba engleză a avut ca efect dezvoltarea abilităților de comunicare dintre elevi.

Activitățile proiectului au fost integrate în lecțiile de:

a) *Muzică și mișcare*: elevii au imitat specii de animale, au cântat cântece despre animale, au realizat un videoclip;

b) *Comunicare în limba română*: elevii au citit și au scris despre animalele domestice și sălbatice, au memorizat versuri despre animale, jocuri de rol, au evaluat în cuvinte proprii proiectul, au creat texte pentru felicitările către parteneri, au descris animalul lor preferat, au făcut fotografii cu acesta și le-au încărcat în spațiul de lucru;

c) *Matematică și explorarea mediului*: elevii au aflat despre animalele domestice/sălbatice, părți componente ale corpului unui animal, asemănări și deosebiri/medii de viață/modificări apărute în viața animalelor în funcție de anotimp, au compus probleme cu animale, au aflat despre rolul animalelor în viața omului, despre modul în care acestea trebuie îngrijite și respectate, despre ce responsabilități are cel care deține un animal;

d) *Arte vizuale și abilități practice*: elevii au colorat, pictat, decupat și lipit animale, au ilustrat animalele preferate, au confecționat felicitări pe care le-au trimis partenerilor pentru a sărbători Anul Nou, au confecționat măști despre animalele preferate, iepurași și elefânței din materiale refolosibile, adăposturi pentru animale, dar le-au și hrănit.

e) *La Dezvoltare personală*, am vizitat Grădina Zoologică și adăpostul pentru animale, am admirat cățeei, aducându-le, prin implicarea părinților hrană. Elevii au aflat că de aici pot adopta un câine, în mod gratuit și astfel ar face un gest nobil. Au avut loc discuții despre “Comportamentul meu influențează animalele?”

f) În orele de *Limba engleză*, elevii au memorat versurile cântecului “Old MacDonald Had a Farm”, au evaluat în cuvinte proprii proiectul, au scris textele felicitărilor pentru parteneri, au povestit despre animalul lor preferat și de ce anume preferă să-l hrănească.

În cadrul proiectului, elevii s-au implicat permanent, au propus și pus în aplicare diferite sarcini de lucru, au strâns informații despre animale, au lucrat în echipe dovedind multă creativitate, responsabilitate, au utilizat calculatorul și au lucrat cu ajutorul instrumentelor web2.0 și a platformei TwinSpace, fiind încurajați și stimulați să caute soluții noi.

Proiectul a dezvoltat competențe de comunicare în limba engleză, competențe digitale, civice, interculturale și sociale, artistice, de voluntar și de colaborare prin implicarea echipelor de elevi în realizarea produsului comun, a unei povești despre animale. Colaborarea, schimbul de idei și strânsa legătură au fost cheile succesului proiectului.

Prin intermediul web site-ului elevii au fost încântați și motivați, totodată, putând să vadă rezultatele muncii lor și ale partenerilor. Periodic, împreună cu elevii vizionam videoclipurile și pozele postate de către parteneri. Cu această ocazie elevii au putut observa ținuta colegilor parteneri, sălile de clasă ale școlilor partenere, au aflat informații despre școlile implicate în proiect. Nu în ultimul rând, elevii au observat modul în care partenerii se exprimă în limba engleză, au fost mai atenți, la rândul lor, cu ținuta proprie, cu aspectul clasei lor, dar și cu modul de exprimare și scriere în limba engleză ca limbă străină, de circulație internațională. Reciproc ne-am oferit un feedback permanent, prin comentarii sau reacții la postări.

Am comunicat și în scris cu partenerii noștri. Prin textele felicitărilor trimise partenerilor proiectului și cele primite de la parteneri am dezvoltat elevilor competențe de comunicare în limba engleză. Nu pot descrie în cuvinte bucuria de pe chipurile copiilor

când au desfăcut plicul cu felicitările de Anul Nou primit de la partenerii din Turcia. Cu entuziasm au pregătit și ei felicitările pentru parteneri.

Pentru realizarea materialelor am folosit word, MP3, MP4, Powerpoint, desene, fotografii, animoto, am utilizat diferite instrumente TIC, precum Padlet, Vimeo, eTwinning Board.

Colaborarea și comunicarea între elevii ciclului primar și gimnazial a fost foarte bună. Pe toți ne-a unit dragostea față de animale, curiozitatea de a împărtăși gândurile comune despre animale, din dorința de a le ocroti împreună, de a face posibil ca ele să trăiască alături de noi într-o lume mai bună, în care să fim atenți la nevoile tuturor.

În colaborare cu partenerii s-a realizat o poveste despre animale. Elevii au fost împărțiți în 4 echipe. Fiecare echipă și-a exprimat o idee. În continuare ideile echipelor au fost expuse în fața tuturor și a fost aleasă una singură, agreată de către toți. Apoi am transmis ideea partenerilor din clasele mai mari care au exprimat-o în scris.

Participând la acest nou tip de activitate, diferită de cea tradițională am constatat o optimizare a relațiilor dintre profesor și elev, dintre elevi și elevi, dar și o creștere a procesului de învățare al elevilor. Acest fapt s-a datorat realizării mai multor activități extrașcolare, care le-a solicitat implicare, cercetare, investigare, colaborare între ei și comunicare în limba engleză. Învățarea a depășit granițele școlii și a fost transmisă și către familie, aceasta, implicându-se mai mult în fața școlii.

TwinSpace-ul a reprezentat principalul mijloc de colaborare, el oferind tuturor partenerilor instrumente necesare: posibilitatea încărcării de conținuturi web, de arhive, galerii de imagini, videoclipuri, forum și chat. Pe TwinSpace, elevii au prezentat rezultatele muncii lor unor copii cu naționalități diferite folosind instrumente TIC și platforma eTwinning.

Proiectul a avut un impact major și asupra modului în care elevii au interacționat între ei. Am constatat o îmbunătățire a relațiilor personale dintre elevi. Aceștia au participat în mod activ și conștient la activitățile proiectului, având posibilitatea de a valoriza cunoștințele și de a-și consolida comportamente frumoase.

Aflându-ne la prima experiență pe eTwinning, atât pentru elevi, cât și pentru noi, dascălii, acest proiect a fost un mare câștig din punct de vedere al experienței pedagogice și o abordare nouă în predare. Cel mai important impact al acestui proiect a survenit din schimbul de experiență la nivel european. Fiecare profesor și elev din proiect, indiferent de țara de origine, a aflat lucruri noi despre alții, din alt colț al Europei. Profesorii au învățat unii de la alții despre curriculum, metode de lucru, tehnologie, dar și stil de viață, dezvoltare personală sau ținte profesionale.

În urma activităților desfășurate, atât în școală cât și în afara ei, cu specialiști, elevii au abordat atitudini pozitive față de animale. Un alt câștig important al participării la proiectul eTwinning "We love all animals" este abilitatea de a forma echipe internaționale de lucru.

Metode și procedee moderne utilizate în predarea educației tehnologice în domeniul poluării mediului

De **Mihaela Șteoboranu**

Educația tehnologică este o disciplină din învățământul gimnazial care are ca finalități respectarea unor etape în realizarea unui produs, folosirea unor termeni din domeniul tehnologic, cunoașterea evoluției tehnicii și tehnologiilor în timp, conștientizarea efectelor tehnologiei asupra mediului, selectarea calității produselor după aspecte funcționale și estetice. Educația tehnologică are caracter interdisciplinar, fiind o disciplină teoretică, dar și practică, ce are ca scop final orientarea elevului spre o carieră profesională. Astfel, disciplina Educație tehnologică se dorește a fi o disciplină care schimbă, care transformă prin acțiunea profesorului (subiectul procesului de schimbare) de a preda și a elevului (obiectul educației) de a învăța.

Predarea reprezintă provocarea de a schimba, de a transforma ceea ce se află într-o persoană în ceea ce ar trebui să fie, într-un ideal realizabil. Această transformare se realizează prin prezentarea unor cunoștințe, informații și prin formarea unor deprinderi, abilități ce vor fi folosite mai târziu în cariera profesională.

Originalitatea profesorului în activitatea instructiv educativă, alegerea și modul în care sunt îmbinate strategiile didactice, variațiunile activităților utilizate la oră, abilitatea de a induce comportamente de învățare formează stilul de predare a cadrului didactic. Stilurile de predare, deși variate, urmăresc același scop: o activitate didactică atractivă de calitate și eficientă. După modul de conducere, didactica împarte stilurile de predare astfel:

- Stilul democrat care se caracterizează prin următoarele aspecte: deciziile nu sunt luate individual, grupul de elevi contribuie la organizarea orei, profesorul conduce discret activitatea, elevii sunt ajutați în inițierea unor activități, elevii sunt încurajați să analizeze și să pună în practică noțiunile predate, profesorul acceptă varietatea și diferențele de opinii, profesorul va avea grijă să predomine toleranța și respectul reciproc.
- Stilul autoritar este atribuit cadrului didactic care : decide singur, dorește să controleze totul, dorește doar să fie ascultat fără să asculte elevii, desfășoară orele sub formă de mono-log, nu dezvăluie elevilor modul de realizare a evaluării performanței.
- Stilul laissez-faire face referire la următoarele caracteristici: profesorul este indiferent și nu se implică în ceea ce face, evită să dea sugestii și să evalueze ideile și comportamentele elevilor.

După modul în care se raportează la nou, stilul didactic poate fi închis, rutinar – care refuză noul și deschis spre inovație – care acceptă noul. După mobilitatea comportamentului, stilul didactic poate fi adaptabil și rigid. După comportamentul afectiv al cadrului didactic, se disting stilul apropiat, stilul impulsiv și stilul distant. După poziția din activitatea didactică, stilurile de predare

pot fi: centrat pe profesor și centrat pe elev. După metodele de predare stilul de predare poate fi expozitiv și interogativ. După aspectul cognitiv al predării se diferențiază stilul de predare abstract și stilul concret.

Pentru a atinge obiectivele propuse, profesorul folosește o metodă ca mod de acțiune care constă în mai multe operații. Etimologic cuvântul provine din grecescul „metha” care înseamnă spre, către și „odos” care înseamnă drum, cale. Totalitatea metodelor de predare și învățare formează metodologia procesului de învățământ, care studiază funcția, locul și clasificarea metodelor. În ultima perioadă, s-a încercat analizarea și înțelegerea raportului dintre învățare și dezvoltarea mintală – acest lucru a determinat o inovație a metodelor pentru a face predarea cât mai atractivă și productivă din punct de vedere a transformărilor comportamentale, iar învățarea cât mai facilă. Plecând de la metodele tradiționale, metodica predării și a învățării ajută procesul instructiv-educativ, prin metode cât mai variate cum ar fi: 1) Cubul 2) Jigsaw/ Mozaicul 3) Știu/ vreau să știu/ am învățat 4) Bulgărele de zăpadă / Piramida 5) Titlul 6) Experimentul gândului 7) Roata 8) Transformarea 9) Desene/ hărți/ diagrame 10) Înghețați – dezghețați 11) Pălăriile gânditoare 12) Turul galeriei 13) SINELG 14) Cadranele 15) Diagrama Venn 16) Floarea de nufăr / tehnica lotus 17) Explozia stelară 18) Ciorchinele 19) Brainstorming 20) Tehnica 6+3+5 21) Fishbowl/ acvariul 22) Jurnalul cu dublă intrare

CUBUL – este o metodă ce analizează o temă din mai multe puncte de vedere, această metodă este captivantă pentru toate grupele de vârstă de elevi, știut fiind faptul că tuturor copiilor le place să arunce zarurile. – tema și tehnicile de lucru sunt prezentate de profesor, – cadrul didactic va scrie pe fiecare latură a cubului câte o sarcină ce va fi dusă la îndeplinire de fiecare grupă ca în figura 1, – elevii clasei sunt împărțiți în șase grupe, fiecare grupă desemnându-și un lider, – fiecare față a cubului se referă la una din următoarele sarcini: descrie, compară, analizează, asociază, aplică și argumentează.

Figura 1 Cub de hârtie

La clasa a VIII-a, modulul *Energie*, tema *Impactul tehnologiilor asupra omului și a mediului*, am folosit metoda Cubul la fixarea cunoștințelor noi – elevii clasei au fost împărțiți în 6 grupe, fiecare grupă a avut un lider care a aruncat cubul și ce sarcină i-a revenit a fost rezolvată împreună cu restul echipei. Grupei 1 i-a revenit sarcina de a descrie poluarea, grupei a II-a argumentează efectul nociv al energiei asupra omului și mediului, grupa a III-a a primit sarcina de a analiza cum putem reduce impactul poluării asupra mediului și omului, grupa a IV-a a avut cerința de a asocia sursele poluării energiei asupra mediului, grupa a V-a a avut de rezolvat

cerința de a compara efectele poluării energiei din aer cu cele din apă, grupa a VI-a a avut de aplicat una din metodele de a reduce poluarea cauzată de energie.

JIGSAW/MOZAICUL – are ca obiectiv final predarea noilor cunoștințe de către fiecare membru al grupului unui alt grup, această metodă este bazată pe dialogul dintre grupe astfel se înlesnește comunicarea între elevi și totodată se creează conexiuni . – colectivul de elevi va fi împărțit în grupe de câte 4 elevi, – fiecare membru al echipei primește un cartonaș cu litere de la a la d, după care primește o fișă ce cuprinde o parte dintr-un material mai amplu, – se explică tema pusă în discuție, – fiecare elev va fi pe rând profesor și elev deoarece fiecare va preda fragmentul colegilor de grup și va învăța de la aceștia părțile pe care fiecare le-a studiat, – elevii se vor regrupa după numărul de pe cartonașul primit, de aici înainte ei vor deveni experți.

La clasa a V-a, modulul *Organizarea mediului construit*, tema *Conservarea mediului și combaterea poluării la fixarea și sistematizarea de noi cunoștințe*, tema se împarte în 4 subteme : a. surse de poluare din locuință, școală, parc etc. b. metode de prevenire și combatere a poluării, c. cauzele și efectele poluării asupra mediului și a omului, d. păstrarea și conservarea mediului Fiecare elev primește un cartonaș pe care este scrisă o literă de la a la d, fiecărei litere îi corespunde o sarcină. După ce studiază tema independent devine expert în aceasta și formează grupe de experți în funcție de literele primite. În aceste grupe au loc discuții, se îmbogățesc cunoștințe și se întocmește un raport cu subtema studiată. Fiecare expert merge apoi la grupa din care a făcut parte inițial și prezintă raportul respectiv cu ajutorul desenelor, calculatorului, verbal etc. toți elevii având în final informații complete. Aranjarea meselor de lucru ale echipelor și ale grupurilor de experți este prezentată în figura 2.

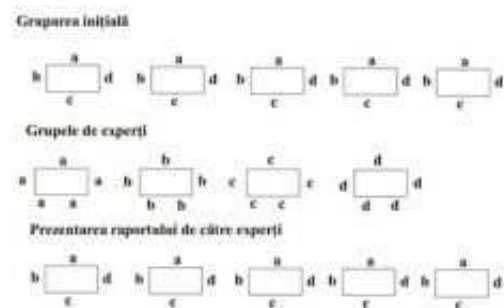

Figura 2 Așezarea grupurilor de experți

ȘTIU- VREAU SĂ ȘTIU- AM ÎNVĂȚAT este o altă metodă prin care elevii participă activ la predarea noilor cunoștințe. Metoda poate fi utilizată fie pe tabla, fie pe fișe; tabla va fi împărțită în trei secțiuni, fiecare secțiune având ca titlu *Știu, Vreau să știu, Am învățat*. Profesorul va scrie pe tablă titlul lecției, apoi elevii sunt întrebați ce știu despre noțiunile cuprinse în titlu, ce ar vrea să afle și la sfârșit ce au învățat. De fiecare dată elevii vor completa cele 3 secțiuni fie cu enunțuri fie cu întrebări.

La clasa a V-a, modulul *Organizarea mediului construit*, lecția *Conservarea mediului și combaterea poluării*, elevii primesc o fișă de lucru în care vor nota ce știu și ce vor să știe referitor la lecția *Conservarea mediului și combaterea poluării*. Fișa de lucru va fi utilizată pe tot parcursul lecției, elevii completând de fiecare dată fișa.

BULGĂRELE DE ZĂPADĂ/PIRAMIDA este metoda bazată pe întrebări împletind armonios activitatea individuală cu cea de grup. Întrebările au scop final informația pe care ar trebui să o primească elevul. Aplicarea acestei metode presupune parcurgerea celor 5 etape prezentate și în figura 3: a. etapa introductivă – profesorul prezintă tema, b. lucrul individual sau perechi – elevul concepe individual sau în pereche un enunț despre temă, c. reuniunea în grupuri mari – se formează grupe de elevi care vor dezbate tema notând pe fișă de evaluare rezultatele obținute, d. gruparea rezultatelor finale într-o fișă de lucru colectivă sau piramidă, e. analiza rezultatelor și trasarea concluziilor;

La clasa a VII-a, modulul *Tehnologii de comunicații și transport*, tema *Poluarea și soluții de protejare a mediului*: a. profesorul anunță tema: Poluarea și soluții de protejare a mediului, b. elevilor li se cere să completeze individual sau în pereche fișa de evaluare despre tema anunțată, c. se formează 3-4 grupe de elevi care vor dezbate răspunsurile la cerințele fișei, d. rezultatele vor fi sintetizate într-o piramidă sau fișă de evaluare colectivă e. se analizează rezultatele la nivelul întregii clase și se compară unele cu celelalte, cadrul didactic va oferi răspunsurile la cerințele nerezolvate, se vor face aprecieri și se concluzionează. Figura 3 Etapele parcurse în metoda piramidei

TITLURI – este o altă metodă interactivă în care elevul trebuie să studieze materialul primit și să îi dea un titlu sau pe baza unui titlu elevul va avea de alcătuit un material sugestiv. La clasa a VIII-ă la modulul *Energie*, tema *Impactul tehnologiilor asupra omului și asupra mediului*, profesorul anunță titlul temei și cere elevilor împărțiți în 4 grupe să alcătuiască un material prin care să sensibilizeze pe ceilalți colegi în legătură cu impactul tehnologiilor asupra omului și mediului. Timpul de lucru va fi de 10 minute la sfârșitul orei la momentul fixării noilor cunoștințe.

EXPERIMENTUL GÂNDULUI (EMPATIA) este o metodă modernă, în care elevului i se cere să se imagineze într-o anumită situație, i se adresează întrebări despre situația respectivă. La clasa a VII-ă la tema *Poluarea și soluții de protejare a mediului*, elevilor li s-a cerut să își imagineze că timp de 1 minut sunt un copac aflat în apropierea unei străzi aglomerate din orașul în care învață în perioada verii. Ca profesor, le-am adresat următoarele întrebări: *Ce păreri aveți despre zgomotul din jurul vostru? Cum vă afectează temperatura ridicată? Cum era aerul? Ce senzație ați avut pe tot parcursul experimentului?*

Modalități de dezvoltare a creativității elevilor din învățământul primar (Cercetare)

De **Mariana Costina**

Prezentul studiu s-a realizat ținând seama de aspectul formării elevului ca viitor individ integrat într-o societate activă, în continuă schimbare, globalizare, o societate care nu poate progresa fără găsirea unor soluții eficiente pentru problemele tot mai multe și mai dificile. Ori, tocmai pentru rezolvarea acestor situații, este necesar ca elevii noștri să fie bine pregătiți, să aibă capacități și competențe care să-i ajute să fie creativi, să fie activi

și competitivi, fiecare la locul său de muncă sau în societate. Aceste competențe, aceste calități încep să se formeze de timpuriu, dezvoltându-se permanent. Ținând cont de aceste aspecte, am încercat să evidențiez prin cercetarea efectuată, impactul pe care îl au aceste metode, procedee, tehnici prezentate asupra gândirii divergente a elevilor, a imaginației creatoare și a atitudinilor creatoare ale elevilor, în general. Trebuie însă precizat că efectele formativ-educative ale învățământului sunt în raport direct cu nivelul de angajare și participare individuală și colectivă a elevilor în cadrul procesului de învățare și formare.

În conformitate cu tema lucrării și cu obiectivele călăuzitoare, s-au stabilit următoarele **obiective ale cercetării**:

- identificarea unor strategii eficiente de stimulare a potențialului creativ al elevilor și de învățare creativă;
- cunoașterea influenței evaluării și recompensării atât a rezultatelor activității, cât și a conținutului, calității și a originalității procesului învățării;
- determinarea creșterii nivelului performanței școlare prin dezvoltarea și implicarea forței eului copilului în procesul de automotivare și autoafirmare a personalității sale, prin participare activă și creativă la propria formare;
- evidențierea rolului stimulării și valorificării imaginației creatoare în cultivarea unui stil de gândire divergent, creativ.

Cercetarea s-a efectuat pe parcursul a 7 luni (octombrie 2018 – aprilie 2019). Având în vedere obiectivele propuse s-a optat pentru următorul **mod de eșantionare**: două eșantioane, unul experimental și unul de control. S-a efectuat la nivelul claselor a IV-a de la Școala Gimnazială „Sfânta Varvara” Aninoasa și Școala Primară Iscroni, elevii din aceste clase constituind cele două eșantioane. Ele au cuprins în total 34 elevi, din care 11 fete – 32% și 23 băieți – 68%. Eșantionul experimental a fost constituit din 10 subiecți, elevi ai clasei a IV-a – Iscroni, cu care s-a lucrat utilizând metode activ-participative și realizând activități cu un înalt potențial creativ pe tot parcursul cercetării. Eșantionul de control a fost format din 24 de subiecți, elevi ai clasei a IV-a Aninoasa. La nivelul acestui grup s-au utilizat cu preponderență alte metode decât cele activ-participative, precum și lecții și activități obișnuite, în conformitate cu programa școlară.

La începutul lunii octombrie 2018, am selectat, construit și aplicat probe celor 34 elevi din clasele a IV-a I și A în vederea evaluării potențialului lor creativ, atât la Limba și literatura română, cât și la Matematică. Pe baza acestor rezultate, am conceput un model de activități instructiv-educative centrat pe dezvoltarea gândirii divergente, a imaginației creatoare, utilizând strategii cu sporite valențe creative. În cele ce urmează voi prezenta selectiv aceste strategii utilizate la clasa a IV-a I, respectiv, grupul experimental.

În primul rând, este vorba de relația dintre cunoaștere și acțiune, de faptul că orice progres în cadrul cunoașterii conține în el elemente de creație, care, chiar dacă nu sunt vizibile, măsurabile, se concretizează în cultivarea unor capacități. Ca urmare, am căutat să creez o atmosferă propice învățării prin descoperire, prin colaborare și am organizat în așa fel activitățile didactice, încât să asigur participarea activă a elevilor la actul de învățare. În acest scop am introdus o gamă largă de jocuri didactice, dramatizări, joc de rol, concursuri pe diverse teme, mini-procese literare – în cadrul cărora elevii au putut să-și susțină punctele de vedere, să argumenteze sau să contraargumenteze, să compare, să

interpreteze date, să improvizeze – apelând la imaginație, gândire, perspicacitate; aceste tipuri de activități i-au mobilizat, trezindu-le dorința de a se pregăti, informa mult mai bine pentru următoarele activități.

Relația învățător-elevi, în condițiile prezentate anterior, a devenit una de colaborare, învățătorul încurajându-i pe copii, intervenind atunci când erau în impas sau când cereau ajutor, dirijând din umbră demersurile, organizând împreună cu copiii, democratic, activitățile. Treptat, elevii au început să colaboreze tot mai eficient și în cadrul echipelor, să-și distribuie sarcini și roluri în funcție de preferințe, abilități – toate acestea în favoarea succesului grupului din care făceau parte.

Mai mult decât atât, au început să-și ajute colegii care întâmpinau greutăți la matematică. În cadrul lecțiilor de Științe ale naturii i-am încurajat să adreseze întrebări, să fie activi atât în acțiunea de completare a colțului viu al clasei, cât și în îngrijirea acestuia și să se informeze din diverse surse bibliografice, indicate sau nu, inclusiv de pe internet, demers ce a antrenat și unii părinți- ceea ce a sporit interesul copiilor – apoi să completeze cunoștințele din cadrul lecțiilor prezentând cele aflate prin efort propriu (efortul fiindu-le răsplătit cu un calificativ F.B.). Efectuând diverse experimente, interesul și dorința de participare a elevilor la construirea propriilor cunoștințe competențe au sporit. Au participat în număr mare la Concursul Internațional Formidabilii, Concursurile naționale Comper și Performer, obținând de asemenea rezultate bune și foarte bune, aceasta fiind o dovadă în plus că perseverența, perspicacitatea, gândirea divergentă – necesare în rezolvarea tipurilor de exerciții și probleme propuse în cadrul concursurilor amintite – caracterizează pe majoritatea elevilor clasei aflate în studiu.

În orele de Educație plastică și Abilitati practice, după mai multe etape de formare a unor priceperi și deprinderi, de prezentare a unor tehnici de lucru și a unor obiecte, lucrări realizate, dar și de discuții privind gama largă de materiale ce pot fi utilizate, elevii au realizat lucrări individuale sau colective deosebite, manifestându-și priceperea, dar și imaginația creatoare și originalitatea, prin care au reușit – utilizând diverse materiale din natură sau reciclabile- să obțină obiecte cu valoare estetică ce înfrumusețează sala de clasă, sau care au constituit decorul în cadrul serbărilor școlare.

Chiar și teme din cadrul disciplinei Limba și literatura română au fost realizate ca adevărate „opere de artă”: Afișul, Felicitarea, Invitația – fiind tot atâtea ocazii de a-și pune în valoare priceperea, imaginația, talentul, inspirația- lucrând individual sau în echipă.

În cadrul Curriculumului Național, literatura, gramatica și compunerea nu mai sunt considerate „discipline separate de studiu”, ci se studiază integrat în cadrul orelor de Limba și literatura română. Astfel, în ceea ce privește compunerea apar doar lecții speciale pentru formarea și dezvoltarea deprinderilor, capacităților și competențelor de scriere și exprimare corectă, care aparțin domeniului complex numit comunicare. Cu toate acestea, orele de compunere continuă să prezinte același mare interes pentru cadrele didactice datorită importanței majore pe care acestea le au în realizarea obiectivelor cadru stabilite de noua programă.

Valoarea lecțiilor de compunere constă, în primul rând, în faptul că oferă condiții optime pentru punerea elevilor în situația de a exersa în mod sistematic actul exprimării. Activitatea elevilor la

aceste lecții angajează în mod evident capacitatea lor intelectuală și de creație.

Ca urmare, în luna martie 2019, s-a mai efectuat o **testare** a celor două eșantioane (clasele a IV-a I și a IV-a A – adică 34 elevi). Testul a constatat în realizarea unei compuneri cu titlul „*O zi de neuitat*”. Rezultatele obținute au fost următoarele:

Clasa	Nr. elevi	Foarte bine	Bine	Suficient
a IV-a I	10	3	5	2
a IV-a A	24	7	13	4

Punând în relație rezultatele obținute în cadrul experimentului cu conținutul fiecăreia dintre ipotezele susținute ca punct de plecare în cercetare, putem concluziona că acestea s-au confirmat:

Ip.1 – Dacă se utilizează metode activ-participative în cadrul activităților cu elevii din învățământul primar, se contribuie la dezvoltarea creativității lor.

Din datele obținute în urma testelor s-a constatat că elevii din grupul experimental cărora li s-au aplicat strategii didactice bazate pe metode activ-participative în cadrul activităților școlare, au obținut rezultate mai bune decât cei din grupul de control în direcția creativității, a gândirii divergente și a imaginației (cu aproximativ 15-30%).

Ip.2 – Dacă se asigură un climat favorabil unei conlucrări fructuoase elevi-învățător, se realizează o participare activă și creativă a elevilor la propria formare.

Atitudinea elevilor din grupul experimental, curajul, încrederea în forțele proprii, dorința de a realiza activități, de a se implica în organizarea lor vin să confirme ipoteza enunțată. Rezultatele vizibil mai bune obținute la evaluări dovedesc cele afirmate. Chiar și elevii care au obținut rezultate mai slabe (între 5% și 10%), au dovedit totuși o ameliorare a situației școlare, o creștere a dorinței de participare la lecții și activități, ceea ce ar putea conduce la obținerea unor rezultate mai bune în viitor.

Ip.3 – Dacă elevii au cunoștințe, priceperi și abilități într-un domeniu, pot îndeplini în mod creativ sarcini ce solicită utilizarea acestora într-un mod inovator.

Amintind doar proba de compunere a problemei pe baza unui exercițiu complex dat, putem afirma că și această ipoteza s-a confirmat, 61% dintre elevii din lotul experimental reușind să compună problema (40% obținând calificativul F.B.), având cunoștințele, priceperile și deprinderile necesare, în timp ce, prin comparație, doar 9,2% dintre elevii din lotul de control au reușit să îndeplinească aceasta sarcină școlară.

Ip. 4.- Dacă elevii sunt îndrumați să participe activ și creator la construcția propriilor cunoștințe, se stimulează dorința de a învăța, de a avea inițiativă și de a realiza unele activități în școală și în afara școlii, sporind încrederea în forțele proprii.

Așa cum s-a putut constata din prezentarea cercetării, elevii din grupul experimental au manifestat o puternică dorință de a învăța activ, în acest sens informându-se, propunând subiecte și activități, învingând teama, neîncrederea și adăugând deseori umor în ceea ce au întreprins, chiar o doză de nonconformism, fără a depăși limitele unui comportament rezonabil. Toate acestea vin să confirme justetea ipotezei în discuție. În plus, participarea cu entuziasm la diverse activități, bucuria de a veni la școală, zâmbetul de pe chipul lor, ca și manifestarea preferinței de a lucra

în echipă, de a colabora în realizarea unor lucrări, proiecte, portofolii, de a împărtăși bucuria lor cu alți copii, din școală sau din alte școli, cu care s-au realizat parteneriate, dovedesc valabilitatea ipotezei în cauză.

Rezultatele, observațiile și concluziile îndreptătesc continuarea activității în aceeași manieră, dar ținând cont de următoarele **recomandări**:

- Ocolirea stereotipurilor, a mentalităților și a ideilor preconcepute ;
- Revizuirea programelor școlare este absolut necesară pentru a deplasa accentul de pe informație spre formativ, creativ;
- Pregătirea corectă și completă a cadrelor didactice care utilizează metode de stimulare a creativității, pentru evitarea improvizațiilor ineficiente sau chiar cu efect negativ;
- Menținerea unui standard calitativ ridicat al activităților școlare;
- Alinierea tehnicilor, metodelor și strategiilor de dezvoltare a creativității la situația concretă din clasă;
- Abordarea continuă a modalităților de dezvoltare a creativității elevilor, fără a minimaliza conținuturile științifice și educația moral-civică și comportamentală;

Creativitatea ar putea fi calea pentru un învățământ calitativ și competitiv.

BIBLIOGRAFIE

1. Allport, Gordon, G.W. (1937) apud. Anca Munteanu, 1994;
2. Amabile, T.M. (1997) Creativitatea ca mod de viață, Editura Științifică și Tehnică, București;
3. Anastasi, A. (1969) - Psychological testing, New York, MacMillan;
4. Anucuta, L., Anucuta, P. (1997) - Jocurile de creativitate, Ed. Excelsior, Timisoara.

Inovație și creativitate în activitățile didactice formale și nonformale: Clubul de creație literară „Rara avis” (Proiect)

De **Angelica-Monica Tîrșiman**

Paradoxal, în aceste vremuri agitate, în care „timpul nu mai are răbdare cu noi”, elevii găsesc încă, în interiorul lor, dorința de a citi și de a crea. De aceea, profesorul de limba și literatura română are un rol important, și anume, acela de a-i stimula pe copii, de a găsi în permanență noi metode care să îi incite. Desigur, totul trebuie să pară un joc, destindere și relaxare. A crea de dragul de a crea. Nimic impus. Totul se reduce la curiozitatea copiilor, la interesul pe care îl au pentru un anumit gen de creație-poezie, eseuri, pamflete etc. Provocarea acestui demers didactic a apărut din dorința de a evidenția aptitudinile elevilor și de a realiza o împletire între text, imagine, muzică pentru ca elevii să descopere și alte modalități de a învăța. Poezia poate încă cuceri foarte mult teren, dacă profesorul găsește strategia adecvată și puntea de

comunicare cu elevul. Cunoașterea conceptelor operaționale, pe care o asigură programele de limba și literatura română, nu este suficientă pentru o bună aprofundare a fenomenului literar. Iar un tânăr fără disponibilitate de lectură este ca un râu fără albie, ce nu-și găsește rostul.

„Nu te îndepărta de carte! Citește și cărți bune și cărți rele, așa poți vedea și compara binele cu răul.” (George Bacovia)

Fără a minimaliza și, chiar, fără a exclude dintre sursele de creație cartea, ne-am propus o mai bună apropiere a elevului de fenomenul literar, creând o atmosferă de emulație și de competiție, dar fără „trauma” produsă de notare. Având în vedere faptul că elevii petrec foarte mult timp în fața calculatorului, vrem să îi determinăm să utilizeze internetul și în scopul de a se documenta, de a învăța. Această activitate vine în sprijinul elevilor cu spirit creativ, elevilor care manifestă aptitudini literare și elevilor cu simț critic.

Scopul principal al proiectului este acela de a-l transforma pe elev într-un adevărat „creator”, conștient de valoarea și importanța exprimării sentimentelor, în desăvârșirea personalității lui, de rolul pe care-l ocupă cartea în relaționarea cu lumea din jur, cu restul universului.

Scopul clubului: dezvoltarea creativității și a imaginației elevilor, dezvoltarea unor aptitudini actricești, formarea gustului pentru lectură al elevului; formarea unor criterii axiologice proprii prin care să distingă singur ce și când să citească; formarea unui inventar de instrumente de analiză a unei creații literare sau artistice care să-l ajute să comunice mai bine cu el însuși și cu cei din jurul lui, dezvoltarea valențelor morale, religioase, patriotice și artistice, implicarea elevilor în activități motivaționale și de prevenire și combatere a abandonului școlar și părăsire timpurie a școlii; realizarea unei reviste școlare în care elevii își regăsesc creațiile.

Obiectivele clubului: dezvoltarea creativității în realizarea unor texte literare, descoperirea universului teatral și al artei actricești, exprimarea opiniei în fața celorlalți fără teama de a fi criticat, descoperirea, fără constrângerile „catalogului”, a plăcerii de a citi, cultivarea la elevi a lecturii de plăcere și a analizării acesteia, stimularea interesului pentru literatura română, pentru poezie în special, formarea la elevi a unei gândiri proprii de relaționare cu cei din jur și cu ei înșiși, realizarea unor activități în echipă, să manifeste interes pentru aplicarea cunoștințelor dobândite în diverse situații

Audiență (grup țintă): 14 elevi care doresc să-și manifeste aptitudinile artistice, de la clasele a X- a a Liceului Tehnologic Elena Caragiani Tecuci.

Durată: 1 An

Colaboratorii clubului: Prof. Stamate Eleonora -Profesor de limba și literatura română, scriitor, membru al U.S.R., Tănase Dănilă, ziarist, prof. Vasile Ghica, scriitor, epigramist, Vrabie Luminița-bibliotecar, Liceul Tehnologic Elena Caragiani Tecuci, Biblioteca Municipală „Ștefan Petică”, Tecuci.

Etape în derularea clubului:

- Stabilirea calendarului de activități pe semestrul I și al II-lea.
- Formarea echipei de proiect.
- Desfășurarea fiecărei activități.

- Realizarea unui CD cu fotografiile de la fiecare activitate.

Resursele proiectului

Resurse umane: elevii școlii; cadrele didactice implicate; invitați; colaboratori; părinți.
 Resurse materiale: cărți; mape; imagini; hârtie; invitații; texte literare; stilouri; dosare; fotografii; laptop; un videoproiector; o imprimantă; un copiator; recuzite diverse pentru jocurile de rol, un aparat foto; un calculator.
 Resurse informaționale: internet; biblioteca școlară;
 Activități: "Școala și poezia"
 "Toamna printre frunze"
 "File de carte pe aripile toamnei"
 "Tradiții de crăciun"
 "Să-l redescoperim pe Bacovia"
 "File de carte pe micul ecran"
 "Bacovia, poetul sunetului, al culorilor și sugestiei- poetul "nevrozei"
 "Marea poezie simbolistă în context european"
 "Aripi de înger"

Evaluare:

- Aprecieri asupra colaborării în modul de lucru, în prezentarea produselor realizate;
- Acordarea unor diplome elevilor care s-au evidențiat;
- Realizarea expoziției cu lucrările elevilor în școală pe panoul amenajat special la parterul școlii.
- Popularizarea acțiunilor cu ajutorul mass-mediei;
- Realizarea unor procese-verbale pentru fiecare activitate;
- Distribuirea unor fișe de evaluare după fiecare activitate pentru realizarea feed-back-ului.

Rezultatul (tipuri de produse): compuneri; poezii; jurnal de proiect; album foto; diverse lucrări realizate de elevi; afișe; invitații;

Impactul:

- întărirea colaborării elevi - cadre didactice implicate - bibliotecar - parteneri, pentru descoperirea și stimularea talentelor și a elevilor cu aptitudini artistice;
- dorința elevilor de a desfășura mai multe activități literare și cultural-artistice;
- implicarea responsabilă și afectivă a elevilor în viața școlii, a comunității;
- continuitatea dezvoltării de parteneriate cu alte școli din zonă, elaborarea de noi proiecte în viitor, atragerea părinților, a altor membri ai comunității în strategiile educaționale ale școlii.

Activitățile de promovare/mediatizare și de diseminare pe care intenționăm să le facem în timpul implementării proiectului și după încheierea acestuia sunt:
 - promovarea prin afiș de prezentare și pliante, postarea de către elevi a unor materiale multimedia, video etc, pe diferite site-uri educaționale sau rețele de socializare (www.facebook.com), mediatizarea în revistele școlare; premierea elevilor cu aptitudini deosebite;
 - acordarea diplomelor de participare pentru toți elevii și profesorii implicați în proiect, raportul de autoevaluare întocmit la finele proiectului; analiza activităților desfășurate în cadrul

proiectului prin materiale de sinteză; mediatizarea proiectului în mass-media.

I. BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

1. Bote, Lidia, Simbolismul românesc, Editura Pentru Literatură, Cluj, 1966
2. Hugo, Friederich, Structura liricii moderne, Editura Univers, București, 1998
3. Mihaș, Ioan, Simbolismul, modernismul, avangardismul, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976
4. Molcuț, Zina, Simbolismul european, Editura Albatros, București, vol. 1-2, 1983

II. BIBLIOGRAFIE METODICĂ

5. Bennett, B. , Curriculum la decizia școlii, ghid pentru profesorii de liceu, București, Editura Atelier Didactic, 2007.
6. Ghid metodologic. Aria curriculară Limbă și comunicare. Liceu, M.E.C., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002.

III. SITOGRAFIE :

- www.1educat.ro/resurse/download/profesiadidactica.pdf
- www.edu.ro/index.php/articles/3235
- www.edu.ro/index.php/articles/7036

Copilul cu „Asperger”, slabe competențe sociale

De **Corneliu Dragomir**

În sinteză, literatura de specialitate arată că puberul și adolescentul care prezintă Sindrom Asperger are dificultăți de înțelegere a modalităților de interacțiune socială. În trecut, acestui sindrom i se spunea și autism înalt funcțional. După 2008, literatura de specialitate evită utilizarea acestui termen, cel de autism înalt funcțional, folosind numai termenul de Sindrom Asperger. Specificitatea acestui sindrom este dată de imaturitate socioafectivă și tulburări de conduită iar interacțiunea socială deficitară este un efect al acestora.

Statistic, incidența acestei boli este 3:1000, adică din 1000 de copii născuți, există riscul major ca 3 dintre aceștia să prezinte această tulburare globală de dezvoltare. Ceea ce face dificilă intervenția psihoterapeutică este faptul că persoanele care au acest sindrom au simptome variate ca și intensitate, de la ușoare până la severe, iar prezența acestora poate fi secvențială, episodică sau concomitentă.

Riscul izolării și anxietății pentru acești puberi și adolescenți este major. Reprezintă o luptă pierdută de ei cu boala? Dincolo de discuțiile succulente despre cum să îi ajutăm pe aceștia să se integreze, finalitatea este, în cele mai multe cazuri, crearea unei medii de muncă și existențial care necesită interacțiuni sociale minime și activități rutiniere, dar posibil cu nivel de dificultate foarte ridicat. Grupul de prieteni și cunoscuți este restrâns, concentrarea este pe un singur domeniu de activitate, este amplă și ca atare, aceștia sunt capabili de performanțe deosebite în domenii ce activează inteligența (mai puțin inteligența emoțională) și lucru individual. Pot performa în domenii precum cercetarea, artistic-creator sau inventică.

Ca o picanterie, articolele de specialitate despre Sindromul Asperger notează, în repetate rânduri, că personalități precum Wolfgang Amadeus Mozart, Albert Einstein, Marie Curie și

Thomas Jefferson au fi prezentat această tulburare de dezvoltare. Totuși, acest fapt nu poate fi argumentat științific ca urmare a faptului că depistarea, tabloul clinic și definirea conceptului nu se realizase la acea vreme, deci toate aceste informații au un caracter speculativ, dar nu sunt în mod necesar false.

Puberul și adolescentul care prezintă această tulburare de dezvoltare nu poate face față exigențelor specifice competențelor psihosociale precum: (M. Argyle (1998) a propus un model descriptiv și explicativ al competențelor sociale, în care diferențiază șapte componente):

⇒ Asertivitatea reprezintă „susținerea drepturilor personale și exprimarea gândurilor, sentimentelor și credințelor proprii, într-un mod direct, onest și potrivit, fără a viola drepturile altei persoane” (Constantinescu: 1998)

⇒ Gratitudea și sprijinul sunt cheia prieteniei și atracție interpersonală ca răspuns a trei nevoi fundamentale pe care toți oamenii le au: acceptarea, aprobarea și aprecierea.

Sprijinul constă în „susținerea celorlalți într-o situație sau relație” (Argyl, 1998). În opinia lui Constantinescu (2011. apud Robu: 2011), „gratitudea și sprijinul constituie o abilitate socială deosebită, necesară în educația copiilor în general, și a copiilor incorigibili sau incontrollabili, în special”. În opinia lui Paul Popescu-Neveanu (1978:302), gratitudea se definește ca „sentimentul de atașament, îndatorire și bunăvoință față de o persoană care te-a ajutat, ți-a făcut mult bine”.

⇒ Comunicarea nonverbală este cea mai apropiată de realitatea emitențului, la care nu au acces persoanele cu tulburări de dezvoltare din spectrul autist/ sindrom Asperger și este dominantă, permițând observarea anumitor aspecte și sentimente neexprimate verbal. (Mehrabian, Weiner apud Constantinescu 2004) face referire la limbajul trupului, mina feței și tonalitatea vocii. Spre deosebire de sociolingvistică și neurolingvistică, psihologia nu diferențiază comunicarea nonverbală de comunicarea paraverbală (probabil este o chestiune de timp până la reoperaționalizarea acestor două concepte).

În fapt, și alte discipline din spațiul socio-uman recunosc în mod evident cele două tipuri de comunicare (verbală și nonverbală), iar comunicarea paraverbală (tonalitatea și muzicalitatea vocii) o consideră un spațiu de interferență între cele două forme de comunicare.

⇒ Comunicarea verbală este surprinsă dintr-o amplă perspectivă în literatura de specialitate și, în sinteză, reprezintă procesul de schimb de informații utilizând vorbele.

Poate fi sau nu mediată de tehnică analogică sau digitală, directă sau indirectă, mijlocită prin aparate specifice. Acesta are un conținut informațional privind date, sentimente, opinii, etc. Sunt cazuri când, prin intervenția selfului social, conținutul informațional emis prin vorbe este în disonanță mai mare sau mai mică cu realitatea

⇒ Empatia și cooperarea sunt componente importante în interacțiunea dintre indivizi. Astfel, David (2006) spune că empatia se referă la faptul că celălalt „înțelege cele comunicate ca și cum ar fi în locul acestuia, ca și cum ar fi acesta, fără a se identifica cu acesta” empatia generează încredere reciprocă oferind un cadru interpersonal cald, tolerant și înțelegător. În opinia lui Paul Popescu- Neveanu (1978:233), empatia este „un proces complex

de trăiri conștient/ inconștient”.

⇒ Cunoașterea și rezolvarea problemelor

⇒ Prezentarea de sine.

Bibliografie

1. Arseni, C (1980) (coord.), Tratat de neurologie, vol. II. Sindroamele neurologice, București: Editura Medicală.
2. Attwood, T. (2010), Asperger's Sindrom: a guide for parents and professionals, London: Atheneum Press.
3. Attwood, T. (2007), The complete guide to Asperger's syndrome, London: Atheneum Press.
4. Pavelcu V. (1974), Culmi și abisuri ale personalității, București: Ed. Enciclopedică.
5. Dragomir, C. (2018), Asperger la școală- un copil privind prin vitrali. Tablou clinic, elemente de psihodiagnostică și psihoterapie, psihofarmacologie aplicată, Timișoara: Rainbow print.
6. Predescu M. (1995) - Elemente de psihodiagnostic, Timișoara, Tipărit la Universitatea De Vest.
7. Yin R., (1989) Case Study and Research, Design and Methods, London: Sage Publication.
8. Vianu I. (1975), Introducere în Psihoterapie, Cluj: Ed.Dacia.

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice